

Pozor! Naše vinohrady sú v ohrození!

Základné informácie o zlatom žltnutí viniča

Zlaté žltnutie viniča dnes ohrozuje vinohrady rovnako vážne ako kedysi fyloxéra. Zastaviť túto chorobu a zachrániť naše vinohrady dokážeme len spoločne!

O aké ochorenie ide?

Pôvodcom zlatého žltnutia viniča je **fytoplasma** – baktéria bez bunkovej steny. V našich rastlinách bola prítomná už v minulosti, ale až v posledných rokoch sa začala rýchlo šíriť, lebo sa objavil jej prenášač.

Ako sa choroba šíri?

Chorobu prenáša cikádka viničová (*Scaphoideus titanus*). V auguste a septembri kladie vajíčka na 2 až 3-ročné časti viniča. Na jar sa z vajíčok liahnu larvy, ktoré majú 5 vývojových štádií. V 1. až 3. štádiu sa larvy pohybujú málo, a chorobu ešte nešíria. Sú prisaté na spodnej strane listov. Ak sa dostanú na už nakazenú rastlinu, fytoplasma sa v nej rozmnoží. V 4.-5. štádiu sa ich pohyb zvýši, prechádzajú na iné rastliny a šíria chorobu ďalej. Dospelé cikády dokážu počas života preletieť až 40 kilometrov (!!!).

Kde sa nachádza cikáda?

Cikádka viničová žije predovšetkým na viniči a živí sa jeho šťavou. Nezáleží na tom, či ide o priamo rodiace odrody alebo divý vinič, či je vinohrad udržiavaný alebo opustený, mladý alebo starý. Rovnako nezáleží ani na tom, či sa vinič nachádza na honoch viníc alebo v záhrade pri dome, cikáda si ho nájde všade.

Ako spoznať napadnutý vinič?

Vývoj chorého koreňa je už od jari oneskorený, prúty sú tenké a slabé. Najtypickejšie príznaky sa objavujú v polovici leta: **listy sa krúčia smerom nadol do trojuholníkového tvaru, pri bielych odrodách listy žltnú, pri modrých odrodách červenajú, listy majú kovový lesk.**

V auguste až septembri sa pozdĺž žíl objavujú krémovo žlté škvrny, ktoré sa postupne šíria, až celý list uschne. Suché, tvrdé listy opadávajú neskôr ako zdravé. V zime nedozreté prúty zostávajú zelené, sú gumové, neskôr černejú a odumierajú. Na jar súkvetie zasychá, tvorí sa menej strapcov. Pri neskoršej infekcii sa bobule scvrkávajú, hnednú a majú zlú chuť. Napadnutý vinič odumiera do 1-3 rokov!

Grapevine flavescence dorée phytoplasma (PHYPP64) - <https://gd.eppo.int>

Pozor! Naše vinohrady sú v ohrození!

Ako sa chrániť pred chorobou a pred cikádami

Najdôležitejšie: Napadnuté korene viniča treba okamžite vyrezať!

Ak je napadnutý čo i len jeden prút alebo výhonok, chorá je celá rastlina. Nedá sa zachrániť spätným rezom. Vyrezané rastliny je potrebné zničiť (spáliť)!

Čo robiť v období od opadania listov do pučania (jar):

- Pri reze viniča nenechávajte odrezané 2-3 ročné časti na zemi. **Nestačí ich len rozdrviť.** V týchto častiach môže byť najviac vajčiek cikád, ktoré sa na jar vyliahnu. Odrezky treba **odviezť z vinohradu a spáliť**, alebo **zaorať aspoň 10 cm hlboko do pôdy**.
- Vykonať **postrek olejovým prípravkom (tzv. umývací postrek)**. Pomáha znížiť množstvo vajčiek.
- **Veľmi dôležité:** do jari (najneskôr do prvého marcového týždňa) treba **vyklčiť opustené vinohrady, divý vinič** a v okolí vinohradov **odstrániť pajaseň, plamienok a octovník**, lebo aj tieto rastliny prenášajú fytoplazmu. Z nich sa môže choroba preniesť späť na vinič.

Čo robiť od jari do jesene:

- Najúčinnnejšie je ničiť **mladé larvy cikád (1. až 3. štádium)**, ktoré sa ešte málo pohybujú. Preto je **májový a júnový insekticídny postrek kľúčový**.
- Postreky treba robiť **spoločne v celej vinohradníckej oblasti**, ideálne **v ten istý deň** (najneskôr do 48 hodín).
- Prečo? Ak sa nepostrekuje naraz, cikády preletia zo susedných vinohradov späť, lebo účinok postrekov trvá len krátko.
- **Insekticídny postrek je potrebné do vinobrania zopakovať 2-3-krát**, vždy v termínoch určených zodpovednou osobou.
- Dôležitý je aj **čas postreku** – najúčinnnejší je **pred západom slnka**.
- **Hneď po daždi alebo v silnom vetre nestriekajte**, larvy sa vtedy nachádzajú na zemi. Trvá **2–3 dni**, kým sa vrátia na listy.
- **Čistenie kmeňov viniča je veľmi dôležité**, lebo cikády a larvy sa zdržiavajú najmä pri zemi. Ak sa kmeň nestihne dobre očistiť, treba **postriekať aj spodné časti viniča**.
- V rastlinách medzi radmi sa cikády väčšinou nezdržiavajú, ale **žijú tam ich prirodzení nepriatelia**. Podľa pozorovaní sa vo vinohradoch s pokryvnými rastlinami vyskytuje **o niekoľko percent menej cikádok**.

Aby sme mohli bojovať proti chorobe, ktorá ohrozuje existenciu našich vinohradov, zbierame kontakty na pestovateľov a majiteľov, chodíme po honoch, rokujeme a získavame aktuálne informácie, ktoré ďalej odovzdávame. Sledujeme a odchyťujeme cikády, aby sme vedeli správne určiť termíny postrekov. O všetkých potrebných krokoch budeme priebežne informovať prostredníctvom SMS, e-mailov a plagátov.

Prosíme, aby ste tieto informácie nevnímali ako obťažovanie. Len takto môžeme zachrániť to, čo je ešte zachrániť možné.

Členovia Zväzu záhradkárov z Mužle a Mužlianskeho vinohradníckeho spolku

Informácie: www.muzla.sk E-mail: fdmuzsla@gmail.com